

การพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

The development of a children's library for learning in an institution
affiliated with the local government of Kalasin Province

มะลิวรรณ สุวรรณพฤษ¹

Maliwan Suwannapruk¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบริบทของห้องสมุดเด็ก ศึกษาปัญหาการพัฒนาห้องสมุดเด็ก และพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจงคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า บริบทด้านห้องสมุดเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่นได้ศึกษาบริบท 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการให้บริการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษาปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ของห้องสมุดเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น พบข้อมูลดังนี้ จุดแข็ง พบว่า บุคลากรเห็นความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดเด็ก บุคลากรเป็นคนที่ในท้องถิ่นสามารถประสานงานกับผู้ปกครอง และคนในชุมชนได้ ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น จุดอ่อน พบว่า บุคลากรขาดความรู้ในการจัดการห้องสมุดเด็ก ขาดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับเด็กไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก โอกาส พบว่า รัฐบาลที่กำหนดการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ ตลอดจนส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และอุปสรรค พบว่า ปัจจุบันมีสื่อใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย การคัดกรองสื่อสำหรับเด็กมีน้อย ทำให้เด็กได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสม และเห็นความสำคัญกับหนังสือน้อยลง

การพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น ได้แก่ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการห้องสมุดเด็ก ให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการอ่าน การส่งเสริมการอ่าน การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยให้คนในชุมชนร่วมเป็นเจ้าของห้องสมุดเด็ก ร่วมกันใช้ ร่วมกันพัฒนา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: ห้องสมุดเด็ก, การเรียนรู้, สถานศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, จังหวัดกาฬสินธุ์

หัวเรื่อง: ห้องสมุดเด็ก-วิจัย

¹ อาจารย์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
e-mail: masu47@yahoo.com

Abstract

This research was investigate a participatory action research, aiming (1) to study the context of a children's library; to investigate problems of a children's library development; and to develop a children's library for learning in an institution affiliated with the local government of Kalasin Province. Ban Khai Nun Child Development Center at Huai Phueng district in Kalasin was purposively selected as the case study. With regards to the context of a children's library, it was found that the context of a children's library in Ban KhaiNun Child Development Center was divided into five sections: place, personnel, information resource, service, and community participation. Regarding the problems of a children's library development at Ban KhaiNun Child Development Center based on SWOT analysis, it was found that in the strengths, the personnel were aware of the significance of children's library development. They were local residents who could coordinate with guardians and members of the community. The community cooperated and supported the activities held by the child development center. In the weaknesses, the personnel lacked knowledge related to library management and skills in computer use. The information resources were not sufficient and did not meet the children's needs. Regarding opportunities, the government put reading on the national agenda and promoted reading in order to create a lifelong learning society. Regarding threats, there were a number of media available at the present time. The media filter for young children was minimal, so they received inappropriate media and less priority was placed on books.

The results revealed that in order to develop a children's library for learning at the Ban Khai Nun Child Development Center the following activities should be implemented: (1) to provide library management training to the staff. (2) to provide guardians with knowledge about reading, reading promotion, and making oneself a good model for reading ; and (3) promote community participation by providing them with the opportunities to take part in the co-ownership of the children's library and to take part in using and developing the library as a learning resource for the community.

Keyword: Children's Library

Subject Heading: Children's libraries--Research

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่นเป็นศูนย์เด็กเล็กขนาดกลาง จัดตั้งโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้งในปี พ.ศ. 2539 อาศัยหอประชุมสภาตำบลเก่า หมู่ที่ 12 เป็นสถานศึกษาเล่าเรียนเลี้ยงดูเด็ก ในปัจจุบันได้รับการถ่ายโอนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนมาขึ้นตรงกับองค์การบริหารส่วนตำบลไค่นุ่น โดยอยู่ห่างจากอำเภอห้วยผึ้งประมาณ 6 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน มีพื้นที่ 1 ไร่ 2 งาน พื้นที่ในเขตบริการ ได้แก่ บ้านไค่นุ่น หมู่ที่ 1, 2, 8, 11, 12 มีอาคารทั้งหมด 3 หลัง มีนักเรียนทั้งหมด 112 คน โดยให้บริการ

รับเด็กเล็กเข้าอบรมเตรียมความพร้อมและเล่าเรียนตั้งแต่อายุ 2 ปี 6 เดือน ถึง 6 ปี ที่มีภูมิลำเนาในเขตตำบลไค่นุ่น หรือเด็กที่คณะกรรมการบริหารศูนย์พิจารณาเห็นชอบให้เข้ารับการพัฒนาเป็นเฉพาะรายที่อยู่นอกเขตบริการคือบ้านอุปรี หมู่ที่ 3 ปัจจุบันมีผู้ดูแลเด็กทั้งหมด 6 คน ผู้ประกอบอาหาร 1 คน คนครัว 1 คน และยาม 1 คน รวมทั้งทั้งหมด 9 คน ศูนย์เด็กเล็กได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและองค์กรบริหารส่วนตำบลไค่นุ่นด้วยดีเสมอมา ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไค่นุ่นได้รับรางวัลหลายรางวัล เช่น รางวัลพระราชทานระดับอำเภอปี พ.ศ. 2544 ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์นำอยู่

ในปี พ.ศ. 2547 ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบระดับจังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2548 และบุคลากรภายในศูนย์ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำเครือข่ายระดับจังหวัด ในปี พ.ศ. 2551 จากศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค้หนู่นข้างต้น ทีมวิจัยจึงได้คัดเลือกเป็นกรณีศึกษาในการจัดทำโครงการวิจัยการพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อศึกษาบริบทของห้องสมุดเด็กศึกษาปัญหาการพัฒนาห้องสมุดเด็กและเพื่อพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ โดยอาศัยบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง คนในชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่นให้การสนับสนุนและร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ในการพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการอ่าน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานการศึกษาในขั้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของห้องสมุดเด็กในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาห้องสมุดเด็กในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์
3. พัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเด็ก จากเอกสารงานวิจัย หนังสือวารสาร ตลอดจนข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

- 1.2 จัดประชุมทีมนักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยร่วมกัน พร้อมทั้งแบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานวิจัย

- 1.3 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล และสอบถามความพร้อมของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ และได้คัดเลือกพื้นที่วิจัยโดยเลือกแบบเจาะจงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค้หนู่น เนื่องจากเป็นศูนย์เด็กเล็กที่มีความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กและคนในชุมชน

- 1.4 เตรียมพื้นที่วิจัย ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดประชุมแจ้งรายละเอียดในการดำเนินโครงการวิจัย

- 1.5 เตรียมเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแนวทางในการประชุมกลุ่มย่อย

2. ขั้นเก็บข้อมูล ทีมวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

- 2.1 เก็บข้อมูลบริบทเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของห้องสมุดเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค้หนู่น โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

- 2.2 ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาห้องสมุดเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค้หนู่น โดยใช้วิธีการจัดประชุม และการสนทนากลุ่มย่อย ครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

3. ขั้นรวบรวมข้อมูล ทีมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งหมด ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยสรุปสาระสำคัญแยกตาม

ประเด็นต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. **ชั้นวางแผนแก้ปัญหา** ที่มิวิจัยได้จัดประชุมครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นำเสนอข้อมูลที่ค้นพบเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น

5. **ชั้นปฏิบัติการ** ที่มิวิจัยร่วมกับครู เด็ก ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดดังนี้

5.1 **จัดอบรม** ให้ความรู้ครูในการจัดการห้องสมุดเด็ก และจัดอบรมผู้ปกครอง ให้ความรู้ในเรื่องการอ่าน การส่งเสริมการอ่าน การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก

5.2 **ศึกษาดูงาน** ได้คัดเลือกพื้นที่ศึกษาดูงานที่มีบริบทใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น ที่มีการดำเนินงานด้านห้องสมุดเด็ก

5.3 **ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดเด็ก** เพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทดลองใช้

6. **ติดตามประเมินผล/สรุปผลคืนข้อมูล** ที่มิวิจัยได้ตรวจสอบและปรับปรุง รวมทั้งการแก้ไขระหว่างการศึกษาวิจัย ในขั้นนี้ที่มิวิจัยได้พิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยข้อมูลจากทุกฝ่าย แล้วนำมาทำการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานวิจัยและประเมินว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

7. **สรุป/จัดทำรายงาน** ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะทำการสรุปผลการวิจัย และเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยออกเผยแพร่

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ใน

การศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. **แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม** เพื่อสะดวกในการจัดกลุ่มของข้อมูล และวิเคราะห์โดยบันทึกข้อมูลทั่วไป จากการการสัมภาษณ์ การสังเกต

2. **เทปบันทึกเสียง** เพื่อใช้บันทึกการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุม เพื่อใช้ตรวจสอบกับที่บันทึกให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. **สมุดบันทึกและอุปกรณ์เครื่องเขียน** ต่างๆ เพื่อใช้บันทึกการสัมภาษณ์ และการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล

4. **กล้องถ่ายภาพ และอุปกรณ์ต่าง ๆ** ที่ใช้ในการถ่ายภาพ เพื่อใช้บันทึกภาพการสัมภาษณ์ และการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล โดยบันทึกภาพต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดกลุ่มของข้อมูล แล้วนำมาแยกประเภทของข้อมูลตามประเด็นของกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ และทำความเข้าใจข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ศึกษามา ได้แก่ ข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และสรุปข้อมูลโดยใช้การบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. **บริบทห้องสมุดเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น** จากการศึกษาบริบทด้านห้องสมุดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่นสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัดจึงไม่ได้จัดให้มีอาคารห้องสมุดที่เป็นเอกเทศ ไม่มีห้องที่จัดเฉพาะ

ห้องสมุด แต่มีมุมหนังสือนิทานภายในห้องเรียน และมีทรัพยากรสารสนเทศบางส่วนเก็บไว้ที่ห้องพักครู ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่มีคุณวุฒิและความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องห้องสมุด ไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการห้องสมุด และไม่มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศมีน้อยและไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก ด้านการให้บริการ พบว่า มีการจัดมุมหนังสือภายในห้องเรียน ยังไม่มีบริการยืม-คืน หนังสือ และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านน้อย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคหนังสือ และสื่อการเรียนการสอน

2. การศึกษาปัญหาในการพัฒนา

ห้องสมุดเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ของห้องสมุดเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่น พบข้อมูลดังนี้ จุดแข็ง พบว่า บุคลากรเห็นความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดเด็ก บุคลากรเป็นคนในท้องถิ่นสามารถประสานงานกับผู้ปกครอง และคนในชุมชนได้ ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น จุดอ่อน พบว่า บุคลากรขาดความรู้ในการจัดการห้องสมุดเด็ก ขาดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับเด็กไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก โอกาส พบว่า รัฐบาลกำหนดการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ ตลอดจนส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และอุปสรรค พบว่า ปัจจุบันมีสื่อใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย การคัดกรองสื่อสำหรับเด็กมีน้อย ทำให้เด็กได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสม และเห็นความสำคัญกับหนังสือน้อยลง

3. การพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่นนั้น จะต้องพัฒนา 3 ส่วนดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการห้องสมุดเด็ก 2) ให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการอ่าน การส่งเสริมการอ่าน การทำตัวเป็นแบบอย่าง

ที่ดี และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยให้คนในชุมชนร่วมเป็นเจ้าของห้องสมุดเด็ก ร่วมกันใช้ ร่วมกันพัฒนา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนต่อไป จากบทเรียนการดำเนินโครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปบทเรียนเรื่องการจัดการห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ ได้ดังนี้

1) การบริหารจัดการห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ นอกจากบุคลากรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการดำเนินงานห้องสมุดแล้ว ยังต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่าน และต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อช่วยสนับสนุนอีกทางหนึ่ง สามารถสรุปการบริหารจัดการห้องสมุดเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) อาคารห้องสมุดสำหรับเด็ก ลักษณะของอาคารห้องสมุดสำหรับเด็ก ไม่จำเป็นต้องเป็นอาคารใหญ่ สามารถใช้มุมใดมุมหนึ่งของตัวอาคารเพื่อจัดเป็นห้องสมุดสำหรับเด็กได้ เพราะเด็กไม่ชอบอยู่ในห้อง แต่ควรจะมีบริเวณให้นั่งอ่าน หรือนอนอ่านหนังสือบริเวณรอบนอกห้องสมุดอย่างพอเพียง เด็กสามารถหยิบหนังสือออกไปอ่านข้างนอกห้องสมุดได้ เด็กสามารถวิ่งเล่นได้

(2) ครุภัณฑ์ ลักษณะของครุภัณฑ์ห้องสมุดสำหรับเด็ก ชั้นหนังสือไม่ควรสูงมาก สูงพอประมาณให้เด็กสามารถหยิบหนังสือจากชั้นได้เอง ห้องสมุดสำหรับเด็กไม่จำเป็นต้องมีโต๊ะเก้าอี้เด็กสามารถนั่งอ่านหรือนอนอ่านหนังสือได้ตามใจชอบ ห้องสมุดสำหรับเด็กไม่จำเป็นต้องมีคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ และของเล่น เนื่องจากเด็กต้องการได้รับความรักและการเอาใจใส่ผ่านทางหนังสือ การฟังนิทาน และการพูดคุยกับคนรอบข้างเป็นการสร้างพัฒนาการและทักษะขั้นพื้นฐานให้กับเด็ก

(3) การมีส่วนร่วมของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดสำหรับเด็กเพื่อการเรียนรู้ โดยให้

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหาหนังสือสำหรับเด็ก ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น กิจกรรมการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เด็กสามารถยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้

(4) บุคลากร ควรมีการจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านห้องสมุดเด็กโดยการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นหรือศึกษาดูงานเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร

2) งานเทคนิคในห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินดังนี้

(1) การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการจัดซื้อ/บริจาค/แลกเปลี่ยนหนังสือสำหรับเด็กโดยมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) การจัดซื้อ ต้องมีการคัดเลือกหนังสือที่มีความเหมาะสมกับวัย เป็นหนังสือที่มีภาพและตัวอักษรพอเหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย หรืออาจจะคัดเลือกหนังสือที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ เพื่อเป็นการกรองหนังสือในระดับต้น ๆ ห้องสมุดสำหรับเด็กควรมีหนังสือสำหรับผู้ปกครองด้วย เนื่องจากเวลาที่ผู้ปกครองพาเด็กไปอ่านหนังสือระหว่างที่เด็ก ๆ อ่านหนังสือ ผู้ปกครองจะได้มีหนังสืออ่าน เป็นการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เด็กปฏิบัติตาม

(1.2) การขอรับบริจาค ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่ได้รับบริจาคให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ถ้าจำเป็นต้องการขอบริจาคให้ระบุชื่อหนังสือที่ขอบริจาคไปด้วยเพื่อให้ได้หนังสือที่ต้องการและเหมาะสมกับเด็ก

(1.3) การแลกเปลี่ยน ห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นการแลกเปลี่ยนหนังสือสำหรับห้องสมุดเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือมีน้อยถ้าห้องสมุดมีความร่วมมือกันในการจัดซื้อหนังสือที่ไม่ซ้ำกันสามารถนำมาแลกเปลี่ยนให้เด็กได้อ่านหนังสือที่หลากหลายขึ้น

(2) การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ เป็นการจัดหมวดหมู่หนังสือเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและค้นคืน ห้องสมุดสำหรับเด็กไม่จำเป็นต้องแยกหมวดหมู่ที่ละเอียดเหมือนกับห้องสมุดอื่น ๆ เนื่องจากจะทำให้เด็กสับสนและหาหนังสือที่ต้องการไม่เจอ ควรจัดหมวดหมู่อย่างง่าย เช่น หนังสือเรียน หนังสือภาพ และนิทาน หนังสือวรรณกรรมเยาวชน และหนังสือสำหรับผู้ปกครอง เป็นต้น

(3) การจัดชั้น การจัดหนังสือภายในห้องสมุดเด็กนั้นต้องวางหนังสือแบบไขว้ปกเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก

3) งานบริการ ห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินดังนี้

(1) บริการพื้นที่นั่งอ่าน ควรจัดพื้นที่อ่านสำหรับเด็ก ให้สามารถนั่งหรือนอนอ่านหนังสือได้ทั้งภายในห้องสมุด และนอกห้องสมุด เด็กสามารถส่งเสียงดังและวิ่งเล่นได้

(2) บริการยืมคืน ต้องจัดให้มีบริการยืมคืนหนังสือ เพราะเด็กจะได้เอาหนังสือที่ตนเองชอบไปอ่านที่บ้าน

(3) บริการส่งเสริมการอ่าน ควรจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมการเล่านิทาน อ่านหนังสือ โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น รุ่นพี่อ่านหนังสือให้รุ่นน้องฟัง คุณตาคุณยายเล่านิทานให้ลูกหลานฟัง เป็นต้น

อภิปรายผล

ข้อค้นพบด้านบริบทห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไค่นุ่นมีจุดเด่นด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน มีการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นผลดีกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการร่วมวางแผนและแก้ปัญหา สอดคล้องกับ การ

พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลพอกน้อย อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร โดยใช้กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วม และการสร้างทีมงาน บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสอดคล้องความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างยั่งยืน (Prasert, 2010: abstract)

ข้อค้นพบด้านปัญหาการพัฒนาห้องสมุดเด็กในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใต้นั้นไม่มีพื้นที่สำหรับห้องสมุดสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านห้องสมุดโดยตรง จึงขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ขาดการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้กับเด็ก ส่วนปัญหาด้านบุคลากรและทรัพยากรสารสนเทศ สอดคล้องกับการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ บุคลากรมีวุฒิ ความรู้ไม่ตรงกับสายงาน ด้านวิชาการและกิจกรรมมีปัญหาด้านสื่อวัสดุ และหลักสูตรไม่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุ (Umporn, 2010) และ สอดคล้องกับการบริหารงานห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเขียงราย เขต 4 ในส่วนปัญหาของการบริหารงานห้องสมุดแต่ละด้านที่มากที่สุดคือ ด้านบุคลากร พบว่า ขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษ์ (Sommuek, 2007: abstract) บทคัดย่อ)

ข้อค้นพบด้านพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการพัฒนาห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้จำเป็นต้องพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาผู้ปกครอง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

คนในชุมชน สอดคล้องกับ แนวทางในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ควรส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดประชุม จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็ก มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา (Nattawat, 2012: abstract)

ข้อค้นพบด้านการจัดการห้องสมุดเด็กเพื่อการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการห้องสมุดเด็ก พบว่า การพัฒนาห้องสมุดสำหรับเด็กในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่ การร่วมมือของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่าน และต้องอาศัยชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อช่วยสนับสนุนอีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับโครงการห้องสมุดเด็กเกาหลี : ห้องสมุดปาฏิหาริย์ ได้รับการผลักดันโดยความร่วมมือขององค์กรเอกชนที่ไม่แสวงผลกำไรและส่วนปกครองท้องถิ่นในเกาหลี โครงการนี้นับเป็นต้นแบบของความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับเอกชนเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน (Chan-Su-U, 2012) และ สอดคล้องกับประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับห้องสมุดเด็กในชนบท การเกิดขึ้นของห้องสมุดเด็กทุกแห่ง มีองค์ประกอบสำคัญร่วมกันอยู่ประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และชุมชน โดยห้องสมุดเด็กส่วนใหญ่ตั้งเคียงคู่อยู่กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดังนั้น ผู้เป็นเจ้าของภาพแรกในการดูแลห้องสมุดคือ ครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก หากบริหารจัดการโดยขาดการช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสียแล้ว การดำเนินงานมักล้มเหลว ดังนั้น ห้องสมุดที่เข้มแข็งจึงเป็นห้องสมุดที่ผู้นำชุมชนใส่ใจ สนใจ และให้ความช่วยเหลือ การกำหนดแนวทางเพื่อแสวงหาการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นดัชนีชี้วัดความยั่งยืนของห้องสมุด ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่ต้องแสวงหาให้ได้ (Theerawong, 2009)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาห้องสมุดสำหรับเด็กเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการอ่านในระดับชุมชนในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ความร่วมมือ สนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดเด็ก และขยายผลไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องการดำเนินงาน ห้องสมุดเด็ก สร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อพัฒนาห้องสมุดเด็ก สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมการอ่านให้กับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง ควรหมั่นหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านให้กับเด็ก ให้ความสำคัญในการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก

References

- Chan-Su-Un. (2012). "Hong-sa-mood-dek-nai-Korea : Hoang-sa-mood-bhariharn" in **Aan-kham-chat-su-kwam-ben-pol-la-meung-ASEAN-duay-karn-aan**. p. 7-19, Watanachai Winijjakul. Bangkok : Thai Wisdom Association. (In Thai).
- Department of Local Administration. (2004). **Khoo-mue-pattana-dek-lek**. Bangkok : Department of Local Administration. (In Thai).
- Ministry of Education. (1999). **Pra-rat-cha-banyat-karn+suksa-hang-chat. poo.soo.2542**. Bangkok : The Ministry. (In Thai).
- Nattawat Thipangrong. (2012). **Problem state and guideline of child development centers administration of subdistrict administrative organizations in Pakhonchonchai District Burirum Province**. Thesis in master of Education (Education Administration). Graduate school Burirum Rajabhat University. (In Thai).
- Sommuek Kornkleep. (2007). **Administration libraries in basic educational schools under of Chiang Rai Educational service area 4**. Thesis in master of Education (Education Administration). Graduate school ChaingRai Rajabhat University. (In Thai).
- Theerawong Thanithawajh. (2009). **Hou-jai-hong-sa-mood**. Khon kean : Thai Wisdom Association. (In Thai).
- Umporn Punghan. (2010). Sapap-lea-bhanha-karn-borihan-soon-dek-lek-khong-aong-karn-borihan-sun-tambon-nai-ket-jungwat-Ubonrachathani. **Warsasarnbandhitpchtat**. 5(1): 63. Jan-Jun. (In Thai).